

เรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการเล่นแชร์

แชร์เปียหอย แพลรวม ๆ จะคล้ายการประมูลโดยการเอาเงินหรือทุนทรัพย์กันด้วยการเสียดังหรือใช้ฝีมือตามที่นิยมเรียกกันว่า ลงแชร์ เล่นแชร์ เปียแชร์ เปียหอย หรือที่เรียกกันอย่างอื่น ซึ่งความหมายคล้ายกัน

สำหรับการเล่นแชร์นั้น มีการเล่นในประเทศไทยมาช้านาน และเป็นที่ยอมรับกันดีในหมู่ประชาชนทั่วไป เนื่องจากเป็นที่นิยมเล่นกันในกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกันและรู้จักกันเป็นอย่างดี อาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้เงินจำนวนหนึ่งไปใช้จ่ายหรือใช้ในการลงทุนธุรกิจขนาดเล็ก โดยมีผลตอบแทนที่สูงกว่าผลตอบแทนในระบบสถาบันการเงิน เดิมทีการเล่นแชร์นั้นไม่มีกฎหมายควบคุม โดยเฉพาะเมื่อมีกรณีพิพาทกันขึ้น ศาลก็บังคับให้เรื่องสัญญาทั่วไป แม้การเล่นแชร์เปียหอยนี้จะถือเป็นสัญญาชนิดหนึ่งก็ตาม ผู้เล่นมีสิทธิเลิกสัญญาได้ เมื่อสัญญาแชร์เลิกกันเพราะวงแชร์ล้มเสียก่อนที่จะมีการประมูลครั้งต่อไป ผู้เล่นแชร์ที่ยังไม่ได้ประมูลมีสิทธิฟ้องผู้เล่นอื่นซึ่งประมูลไปแล้วให้คืนเงินนั้นได้

เคยสงสัยไหมว่า “การเล่นแชร์” ที่เรา ๆ เคยได้ยินหรือได้เคยลองเล่นนั้น มันเป็นการพนัน การกู้ยืมเงิน การลงทุน หรือการออมแบบใด และคุ้มค่าที่จะเสี่ยงหรือไม่

การเล่นแชร์ ถือได้ว่าเป็นกิ่งอ้อมทรัพย์ กิ่งการลงทุน และให้ผลตอบแทนในการลงทุนที่ค่อนข้างสูง หากมองให้เป็นการลงทุนก็ได้เพราะเราได้ดอกเบียจากการเล่น นอกจากนี้ยังช่วยบังคับให้เราเก็บเงินเป็นประจำอีกด้วย จากนั้นก็ค่อยมานั่งคำนวณค่างวดที่เราส่งว่าเรามีความสามารถที่จะส่งได้ โดยไม่กระทบค่าใช้จ่ายหลักของเราหรือไม่ แล้วก็ค่อยตัดสินใจ ลองคิดว่าถ้าเล่นแชร์โดยไม่เปีย รับผิดชอบเบี้ยรวมทั้งวง มีแต่ได้กับได้ แต่ถ้าเล่นแชร์แบบร้อนเงิน อันนี้เป็นการก่อหนี้แน่นอน เพราะต้องเสนอดอกเบียสูง ๆ เพื่อสู้กับคนอื่น ๆ เพื่อให้ได้เงินมา บางงวดดอกเบียสูงจนเกือบจะเท่าต้นที่เปีย และข้อเสียอีกประการหนึ่งก็คือ เป็นการลงทุนที่ไม่มีการประกันความเสี่ยง ต้องเล่นกับคนที่ไว้วางใจได้ เพราะถ้าแชร์ล้มก็ตัวใครตัวมัน ดังนั้นคนเป็นท้าวแชร์จะได้เปรียบ เพราะเปียมือแรกไม่มีดอกเบียนั่นเอง

การเล่นแชร์ถือว่าเป็นธุรกิจการเงินนอกระบบ เป็นการระดมเงินจากผู้เล่นมาลงทุนกันเป็นกองกลาง แล้วหมุนเวียนให้สมาชิกแต่ละคนรับเงินนั้นไป และให้สมาชิกมีหน้าที่ส่งเงินงวดตามจำนวนงวดที่กำหนด วิธีการเช่นนี้ทำให้สมาชิกได้เงินเป็นก้อน วิธีการที่จะทำให้ได้เงินก้อนหรือเงินกองกลางก็โดยการประมูล สมาชิกผู้ใดให้ดอกเบียสูงสุดก็จะได้รับเงินกองกลางไป ประกอบกับการเล่นแชร์ กฎหมายไม่ถือว่าเป็นการกู้ยืม ไม่จำเป็นต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือก็สามารถฟ้องร้องบังคับกันได้ ไม่อยู่ในบังคับกฎหมายว่าด้วยการเรียกดอกเบียเกินอัตรา จึงทำให้เกิดธุรกิจวงแชร์เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง การประกอบธุรกิจดังกล่าวอาจเป็นอันตรายต่อประชาชนผู้สุจริต แล้วยังกระทบต่อการระดมเงินของสถาบันการเงินที่ทางราชการสนับสนุนอยู่ นอกจากนี้ผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าวพยายามดำเนินกิจการให้ใกล้เคียงกับธุรกิจเงินทุน ซึ่งมีกฎหมายควบคุมอยู่ โดยจัดตั้งเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับบริษัทเงินทุน จึงได้ออกกฎหมายห้ามธุรกิจประเภทนี้ ดังนั้น จึงมีมาตรการลงโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย โดยเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจในรูปนิติบุคคล

ปัจจุบันยังมีคนจำนวนมากที่เข้าใจผิดไปว่า การเล่นเกมแชร์นั้นเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเล่นเกมแชร์ ถูกโกงเงิน ถูกเชิดเงินหนีไป หรือกรณีอื่น ๆ มักจะถอดใจ ไม่ยอมไปแจ้งความ หรือไม่ยอมที่จะติดตามเรียกร้องสิทธิของตัวเอง

การเล่นเกมแชร์นั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นการพนันหรือการเสี่ยงดวงอะไร ลักษณะการเล่นเกมแชร์เป็นลักษณะของการลงทุนเพื่อออมนเงินในกลุ่มในวง โดยสมาชิกแต่ละคนจะต้องเอาทุนของตัวเองมารวมกันเป็นกองกลางในแต่ละรอบ จากนั้นสมาชิกแต่ละคนที่อยากได้เงินกองกลางดังกล่าวไปใช้ก็จะต้องมีการประมูลหรือการเปียแชร์ โดยการเสนอผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย ใครที่เสนอให้ดอกเบี้ยสูงสุดก็จะได้เงินกองกลางทั้งหมดในรอบนั้นไปใช้ หลังจากนั้นเมื่อถึงรอบที่ต้องลงเงินทุนเป็นเงินกองกลางครั้งใหม่ ผู้ประมูลได้ในรอบที่แล้ว ก็จะต้องนำเงินทุนของตัวเองในงวดนั้นมาลงเป็นเงินกองกลางอีก พร้อมกับดอกเบี้ยตามจำนวนเงินที่ตัวเองได้เสนอประมูลไว้ ไปจนกว่าจะครบรอบตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ในการเล่นเกมแชร์นั้น

เมื่อครบสัญญาการเล่นเกมแชร์ สมาชิกแต่ละคนในวงแชร์ก็จะได้เงินทุนของตัวเองที่ได้ลงเป็นกองกลางคืน พร้อมกับจะได้ดอกเบี้ยจากการที่สมาชิกคนอื่นได้เสนอประมูลมาในแต่ละรอบด้วย

ปัจจุบันในเรื่องการเล่นเกมแชร์นั้น ได้มีกฎหมายเกี่ยวกับการเล่นเกมแชร์เข้ามาบังคับรับรอง โดยในการเล่นแชร์ในแต่ละครั้ง จะต้องอยู่ภายใต้กรอบและทั้งเงื่อนไขที่กฎหมายได้วางเอาไว้ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งตามมาตรา ๔ บัญญัติความหมายของการเล่นเกมแชร์ไว้ว่า

“การเล่นแชร์” หมายความว่า การที่บุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปตกลงกันเป็นสมาชิกวงแชร์ โดยแต่ละคนมีภาระที่จะต้องส่งเงินหรือทรัพย์สินอื่นใด รวมเข้าเป็นทุนกองกลางเป็นงวด ๆ เพื่อให้สมาชิกวงแชร์หมุนเวียนกันรับทุนกองกลางแต่ละงวดนั้นไปโดยการประมูลหรือโดยวิธีอื่นใด และให้หมายความรวมถึงการรวมทุนในลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย

พระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นการบังคับทางอาญาและกฎหมายมิได้กำหนดให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ใช้มาตรการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดรวมถึงฟ้องคดีด้วย การที่มีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการเล่นเกมแชร์ แม้สมาชิกวงแชร์ตกลงกันได้ในทางแพ่ง โดยได้รับเงินคืนตลอดจนผลประโยชน์ตอบแทนไปแล้ว ก็ไม่ลบล้างความผิดทางอาญา พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐก็สามารถดำเนินคดีต่อไปได้ สิทธิในการฟ้องร้องคดีอาญาไม่ระงับไปเพราะเป็นคดีอาญาแผ่นดิน

การดำเนินคดีอาญาการเล่นแชร์ เริ่มต้นโดยการกล่าวโทษหรือการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานสอบสวน สามารถดำเนินการได้เมื่อได้ทำการสืบสวนสอบสวนพบว่ามีกรกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเล่นเกมแชร์ ก็สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้

กระบวนการในการดำเนินคดีอาญา ก็จะดำเนินการตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่นเดียวกับความผิดอาญาอื่น ๆ

การเล่นเกมแชร์ของประชาชนทั่วไปผิดกฎหมายหรือไม่ คำตอบคือ “ไม่ผิด” หากไม่ได้ดำเนินการเป็นธุรกิจหรือขัดต่อข้อห้ามของกฎหมาย

ทั้งนี้ในการเล่นแชร์ ตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ มีข้อห้ามที่สำคัญ ดังนี้คือ

๑. กรณีบุคคลธรรมดาหรือประชาชนทั่วไป ห้ามมิให้เป็นนายวงแชร์ หรือจัดให้มีการเล่นแชร์รวมกันมากกว่า ๓ วง หรือมีจำนวนสมาชิกรวมกันทุกวงมากกว่า ๓๐ คน หรือมีทุนกองกลางต่อ ๑ วงรวมกันทุกวงมากกว่า ๓ แสนบาท หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ โดยนายวงแชร์ได้รับประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นนอกจากสิทธิที่จะได้รับทุนกองกลางในงวดใดงวดหนึ่งโดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ย หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. กรณีนิติบุคคล ห้ามมิให้เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์ หากนิติบุคคลใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑ เท่าถึง ๓ เท่าของทุนกองกลางแต่ละงวดทุกวงแชร์ แต่ต้องไม่ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท และให้ศาลสั่งให้นิติบุคคลนั้น หยุดดำเนินการเป็นนายวงแชร์หรือการจัดให้มีการเล่นแชร์ และห้ามมิให้สัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์ หรือสมาชิกวงแชร์ หากนิติบุคคลใดฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดกรณีอื่น ๆ ได้แก่ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาชี้ชวนให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปร่วมในการเล่นแชร์ หากผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท และห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อ หรือคำแสดงชื่อในธุรกิจ ที่มีคำว่า “แชร์” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ ๕๐๐ บาท ตลอดระยะเวลาที่ยังใช้ชื่อในธุรกิจอยู่

หากมีการเล่นแชร์ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามตามพระราชบัญญัติการเล่นแชร์ พ.ศ. ๒๕๓๔ ก่อนกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ มีผลคือ

๑. ผู้ที่เป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์กันก่อนที่กฎหมายจะกำหนดข้อห้าม อาจดำเนินการดังกล่าวเฉพาะวงแชร์ที่ค้างอยู่ต่อไปได้จนกว่าจะเสร็จ แต่ต้องไม่เกินสองปี

๒. ในกรณีที่เป็นนิติบุคคลและประสงค์จะดำเนินการเป็นนายวงแชร์หรือจัดให้มีการเล่นแชร์เฉพาะวงแชร์ที่ยังค้างอยู่ต่อไป ให้ยื่นรายการเกี่ยวกับกิจการการเล่นแชร์ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๙๐ วัน

๓. ถ้านิติบุคคลใดมีวัตถุประสงค์เป็นนายวงแชร์ ให้นิติบุคคลยื่นคำขออนุญาตนายทะเบียนยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าวภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ เว้นแต่นิติบุคคลนั้นยังมีการเล่นแชร์ที่ค้างอยู่ ให้นิติบุคคลนั้นดำเนินการยกเลิกวัตถุประสงค์ดังกล่าวอย่างช้าต้องไม่เกิน ๒ ปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวใช้บังคับ

๔. สัญญาที่นิติบุคคลสัญญาว่าจะใช้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดแทนนายวงแชร์หรือผู้จัดให้มีการเล่นแชร์หรือสมาชิกวงแชร์ก่อนที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ สามารถบังคับใช้ได้

๕. ผู้ที่ใช้ชื่อหรือแสดงชื่อในธุรกิจที่มีคำว่า “แชร์” อยู่แล้วในวันที่กฎหมายใช้บังคับให้ใช้ชื่อหรือคำแสดงดังกล่าวต่อไปได้ แต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน เว้นแต่เป็นผู้ที่มีวงแชร์ค้างอยู่ก็ต้องดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี

การเล่นแชร์นั้น หากมีการโกงกันขึ้นมา หรือมีการยกยอกเอาเงินกองกลางไปใช้ส่วนตัวคนที่เอาเงินไปก็อาจมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ฐานยกยอกหรือฐานฉ้อโกงก็ได้แล้วแต่กรณี หรือหากมีการผิดสัญญาการเล่นแชร์กันขึ้นภายในวง นายวงแชร์หรือสมาชิกในวงแชร์ก็มีสิทธิตามกฎหมายในการติดตาม ฟ้องร้อง หรือแจ้งความดำเนินคดีกับคนที่ทำความผิดได้ตามกฎหมาย
